

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาโครงการวิจัยครั้งนี้การศึกษา “การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล” โดยการมีส่วนร่วม จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1. เพื่อทราบความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล 2. ได้รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย 3. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย 4. เพื่อจัดการอบรมในเรื่อง การบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ สำหรับการสำรวจข้อมูลได้แก่ หัวหน้าสำนักปลัด/เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยง จำนวน 118 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกอย่างครอบคลุมและตรงตามบริบทที่แท้จริง ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ($\bar{X} = 3.42$) และน้อยที่สุดคือ ความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามผล ($\bar{X} = 2.54$)

ปัจจัยเสี่ยงต่างๆที่สามารถส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 8 องค์ประกอบ รวม 4 เป้าหมาย ประกอบด้วย เป้าหมายกลยุทธ์ เป้าหมายการปฏิบัติการ เป้าหมายการรายงาน และเป้าหมายการปฏิบัติตามกฎระเบียบ คือการบริหารจัดการความเสี่ยงมีโครงสร้างชัดเจนซึ่งอยู่ในรูปของคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง กระบวนการในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์การคัดเลือกแผนงาน/โครงการและกระบวนการการบริหารจัดการความเสี่ยงมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนในเนื้อหาด้านความเสี่ยง ไม่เข้าใจวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานของการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบล

และขาดการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยง เช่นการประชาสัมพันธ์สื่อสารข้อมูลด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงให้กับผู้บริหาร คณะทำงาน และบุคลากรของหน่วยงานได้เข้าถึง และรับทราบข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ เช่น หนังสือเวียน การประชุมชี้แจงโดยผู้บริหาร หรือการฝึกอบรม เป็นต้น

รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย สอดคล้องกับแนวคิดของ COSO ซึ่งมี 8 องค์ประกอบ คือ 1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การระบุความเสี่ยง 4) การประเมินความเสี่ยง 5) การตอบสนองความเสี่ยง 6) กิจกรรมควบคุม 7) สารสนเทศและการสื่อสาร และ 8) การติดตามผล

การพัฒนาตัวบ่งชี้ การบริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ได้ตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความเสี่ยงจากการดำเนินงาน, ความเสี่ยงจากการมอบอำนาจ, ความเสี่ยงจากการสื่อสารและประชาสัมพันธ์และความเสี่ยงทางการเงิน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ บรรลุตามแผนกลยุทธ์, บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ, การบรรลุผลสำเร็จเชิงปริมาณและการบรรลุผลสำเร็จเชิงคุณภาพ 3) การระบุความเสี่ยง มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ กลยุทธ์, การดำเนินการ, การรายงานและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ 4) การประเมินความเสี่ยง มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ เกณฑ์การประเมิน, ระดับความรุนแรง, โอกาสในการเกิดความเสี่ยง และการประเมินมาตรการควบคุม 5) การตอบสนองความเสี่ยง มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง, การควบคุมความเสี่ยง, การถ่ายโอนความเสี่ยงและการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง 6) กิจกรรมควบคุม มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การควบคุมเพื่อป้องกัน, การควบคุมเพื่อค้นหา,การควบคุมโดยการชี้แนะและการควบคุมเพื่อการแก้ไข 7) สารสนเทศและการสื่อสาร มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ พัฒนาระบบสารสนเทศ, การสำรองข้อมูล, การกู้คืนข้อมูล, การรักษาความปลอดภัยของระบบฐานข้อมูล, การกำหนดสิทธิผู้ใช้แต่ละระดับ 8) การติดตามผล มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การติดตามอย่างเป็นทางการคือ ติดตามเป็นรายครั้งและติดตามตามรอบระยะเวลา ติดตามผลอย่างไม่เป็นทางการคือ ติดตามผลระหว่างปฏิบัติงาน

ผลการวิจัย ในการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่า ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ บริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการจัดการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

2. อภิปรายผล

ความรู้ความเข้าใจ การบริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบล จากผลการวิจัยพบว่า ในการบริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยทุกองค์ประกอบของการบริหารจัดการความเสี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง แต่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลนั้น เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพงศ์ ปวงดี (2555) พบว่า การบริหารความเสี่ยง ทั้ง 7 ด้าน ถูกปล่อยปะละเลย จากผู้รับผิดชอบ โดยค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับการดำเนินการเป็นบางครั้ง

รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย พบว่า ส่วนใหญ่ ใช้แนวคิดของ COSO เป็นหลักในการจัดทำการบริหารจัดการความเสี่ยง แต่ไม่ได้เอาทั้ง 8 องค์ประกอบของ COSO มาดำเนินการ และจะมีแตกต่างกันบ้าง ในบางองค์ประกอบ โดยเฉพาะ เกือบทั้งหมดนำเอาด้านการเงินและงบประมาณ มาแทนองค์ประกอบการสื่อสารสารสนเทศ เนื่องจาก การบริหารจัดการความเสี่ยงในยุคแรกนั้น เน้นไปที่การบริหารจัดการความเสี่ยง ด้านการเงินและงบประมาณ เป็นหลัก ประกอบกับ การบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร เริ่มเข้ามามีบทบาทในแต่ละองค์กรเมื่อประมาณ 10 ปี ทำให้เจ้าหน้าที่ จึงเน้นไปที่การเงินและงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพล มณีนิล (2553) พบว่า ที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง มีเฉพาะด้านการเงินและการงบประมาณ สำหรับ ชญานี นาดัน (2555) ได้เพิ่มเติมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ แต่ ณัฐพงศ์ ปวงดี (2555) ใช้ทั้งหมด 7 องค์ประกอบด้วยกัน ขาดด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

การพัฒนาตัวบ่งชี้ การบริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งมีโครงสร้างการบริหารจัดการความเสี่ยงที่แน่นอน แต่ยังไม่มีการกำหนดตัวบ่งชี้ไว้อย่างชัดเจน มีแต่กระบวนการของความเสี่ยงเท่านั้น และขาดการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยง จึงบริหารจัดการความเสี่ยงในรูปกระบวนการ ทางเอกสารเป็นหลัก ไม่ได้เน้นที่ด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติการ การรายงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบแต่ผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการความเสี่ยงมีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในระดับดี สอดคล้องกับรายงานวิจัยของธารทอง ทองขาว (2553) ที่มีตัวบ่งชี้ ด้านการเงินและบัญชีเท่านั้น และศิริพร (2554) พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าของงบประมาณและลดความผิดพลาดจากการดำเนินงาน

การจัดอบรม ในเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วม จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการอบรม ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ที่มีต่อการบริหารความเสี่ยง สูงขึ้นกว่าก่อนการอบรม ซึ่งแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อันเนื่องมาจาก เป็นภารกิจที่เจ้าหน้าที่ต้องทำรายงานการบริหารงานเป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับ ธนัฐพงศ์ ปวงดี (2555) ที่เสนอแนะว่า ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และมอบหมายให้บุคคลรับผิดชอบ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงโดยเฉพาะ

3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

รูปแบบและตัวบ่งชี้ของงานวิจัยนี้ เหมาะสมกับการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในการส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรมและครอบคลุมทั้งการให้บริการประชาชน และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

4. การนำไปใช้ประโยชน์

1. ควรนำรูปแบบของกรมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย มารวมกับรูปแบบของงานวิจัยนี้และทำสัญลักษณ์บ่งบอกให้ชัดเจนว่า ส่วนไหนรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนไหนเป็นรูปแบบเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารงาน
2. สามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารความเสี่ยง ตามหลักธรรมาภิบาลโดยการมีส่วนร่วม ที่มีคุณภาพและเหมาะสมยิ่ง
3. อบรมในเรื่องการบริหารความเสี่ยงของบุคลากร ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่